EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 21.2.2023
COM(2023) 103 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Ühine kalanduspoliitika praegu ja tulevikus: kalanduse ja ookeanide pakt, mille abil liikuda kalavarude säästva, teaduspõhise, uuendusliku ja kaasava majandamise suunas

{SWD(2023) 103 final}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Ühine kalanduspoliitika praegu ja tulevikus: kalanduse ja ookeanide pakt, mille abil liikuda kalavarude säästva, teaduspõhise, uuendusliku ja kaasava majandamise suunas

1. SISSEJUHATUS

Ühise kalanduspoliitika (edaspidi „ÜKP“) eesmärk on tagada kalanduse ja vesiviljeluse pikaajaline kestlikkus, toiduvarude olemasolu ning kalanduse ja vesiviljelusega seotud kogukondade rahuldav elatustase. See kehtib kogu väärtusahela kõikide osaliste kohta, et säilitada rannikukogukondade sotsiaal-majanduslik struktuur.

Keskkonnasäästlikkuse ning sotsiaalse ja majandusliku kestlikkuse ühendamisel oli ÜKP Euroopa rohelise kokkuleppe[1] ja sellega seotud strateegiate[2] eelkäija. Euroopa roheline kokkulepe omakorda tugevdas ÜKP lähenemisviisi, rõhutades kalanduse ja vesiviljeluse panust kolme eri valdkonda: rannikupiirkondade majandus ja tööhõive, toiduga kindlustatus ELis ning merekeskkonna kaitse.

Meie mered – nagu ka nende rikas bioloogiline mitmekesisus, millest sotsiaal-majanduslik struktuur sõltub – on praegu silmitsi mitme keerulise probleemiga. Neile avaldavad mõju merendustegevus, saastamine (nt toitainetega rikastumine ja saasteained, mereprügi, sealhulgas plast ja mikroplast, veealune müra jne) ja kliimamuutused (nagu võõrliikide levik). ÜKP ja kalandussektor peavad andma oma panuse, kuid ei saa lahendada neid probleeme üksi. Sama oluline on tegeleda mõjuga, mida avaldab muudes valdkondades kui kalandus toimuva inimtegevuse surve merekeskkonnale, ning aidata taastada heas seisundis ookeanid, millest ELi kalurid ja rannikukogukonnad sõltuvad.

See eeldab integreeritud lähenemisviisi, mis on kooskõlas muude poliitikavaldkondadega, nagu keskkonna-, põllumajandus- ja energiapoliitika. Sellest vaatepunktist on keskse tähtsusega kõikide Euroopa rohelise kokkuleppe suundade, eriti tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas“[3] rakendamine. Näiteks Läänemeres on eutrofeerumine ja saastamine avaldanud tõsist mõju merekeskkonna, sealhulgas kalavarude kestlikkusele. On ilmne, et kalavarude majandamise meetmetest üksi olukorra parandamiseks ei piisa. Seetõttu on ühiste probleemidega tegelemiseks jõudusid koondamas eri poliitikavaldkondade sidusrühmad, nagu näitab deklaratsiooni „Meie Läänemeri“ allkirjastamine[4]. Vahemere ja Musta mere puhul on eriti murettekitav saastamise kahjulik mõju merekeskkonnale. Seetõttu töötab Vahemere üldine kalanduskomisjon (edaspidi „GFCM“) välja piirkondliku

---

1 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM/2019/640 final).

2 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (COM/2020/381) ja komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (COM/2020/380).

3 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus, ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Heas seisundis planeet kõigi jaoks. ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““ (COM/2021/400 final).

4 https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf.

kohanemisstrateegia, et võidelda saastamise, sealhulgas plastireostuse, veealuse müra, mahajäetud, kaotatud või muul moel kõrvaleheidetud püügivahendite ning toit- ja saasteainete võimalike tagajärgede vastu.

Käesoleva teatise eesmärk on esitada ÜKP määruse artikliga 49 ette nähtud aruanne ÜKP toimimise kohta ning kavandada viis, kuidas saavutada tulevikus kestlik ja vastupanuvõimeline kalandus. Teatis täiendab tegevuskava „Mereökosüsteemide kaitse ja taastamine säästva ja vastupanuvõimelise kalanduse heaks“[5] (edaspidi „mereökosüsteemide tegevuskava“) ja teatist ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise kohta[6] (edaspidi „energiasüsteemi ümberkujundamise algatus“), milles määratakse kindlaks ja seatakse prioriteediks konkreetsed meetmed, mis on vajalikud kindlate kalandus-, keskkonna- ja kliimaprobleemide lahendamiseks. Lisaks antakse eraldi aruandes igakülgne hinnang põllumajandustoodete ühisele turukorraldusele[7].

Käesolevat teatist tuleks lugeda koos selle juurde kuuluva komisjoni talituste töödokumendiga, milles antakse üksikasjalikumat teavet ÜKP rakendamise praeguse seisu kohta, tuginedes alates 2021. aasta detsembrist toimunud ulatuslikule konsultatsiooniprotsessile, mitmesugustele uuringutele, Euroopa Parlamendi resolutsioonidele ning nõukogu ja liikmesriikide sisendile.

2. KALANDUS- JA VESIVILJELUSKOGUKONDADE LIIKMETE VÕIMESTAMINE

Kalapüük ja vesiviljelus on sügavalt Euroopa kultuuripärandis juurdunud pika traditsiooniga elukutsed. Iga-aastases majandusaruandes ELi kalalaevastiku kohta[8] on märgitud, et 2020. aastal töötas ELis tööndusp üügi valdkonnas üle 124 630 kaluri, mis on võrdne täistööajale taandatud töötajate arvuga 82 272. Viimases majandusaruandes ELi vesiviljelussektori kohta on hinnatud, et ELi vesiviljelussektori töötajate arv ja täistööajale taandatud töötajate arv oli 2018. aastal vastavalt 69 000 ja 39 000[9]. Nii kalandus- kui ka vesiviljelussektor osaleb mitmekülgse toidu tagamises ja annab tööd paljudes rannikukogukondades. Seetõttu tuleks pöörata erilist tähelepanu poliitika sotsiaalsele mõõtmele.

Strateegias „Talust taldrikule“ tunnistatakse, et tervete inimeste, terve ühiskonna ja terve planeedi vahel on tugev seos ning et edukaks üleminekuks ELi kestlikule toidusüsteemile on vaja tagada esmatootjate elatusvahendid. Seetõttu sõltub kaluritele ja vesiviljelustootjatele

---

5 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus, ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi tegevuskava „Mereökosüsteemide kaitse ja taastamine säästva ja vastupanuvõimelise kalanduse heaks““ (COM(2023)102).

6 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamise kohta (COM(2023)100).

7 Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Põllumajandustoodete ühise turukorralduse määruse rakendamine“ (COM(2023)101).

8 Euroopa Komisjon, Teadusuuringute Ühiskeskus, kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee, „The 2022 annual economic report on the EU fishing fleet (STECF-22-06)“ (2022. aasta majandusaruanne ELi kalalaevastiku kohta (STECF-22-06)), toimetajad Virtanen, J., Guillen, J., Prellezo, R., Sabatella, E., Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2022.

9 Euroopa Komisjon, kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee (STECF), „The EU Aquaculture Sector – Economic report 2020 (STECF-20-12)“ (ELi vesiviljelussektor. 2020. aasta majandusaruanne (STECF-20-12)). EUR 28359 EN, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2021.

ning kõikidele väärtusahela osalistele kestlike töökohtade tagamine veeressursside säästvast kasutamisest. Vajalik on ELi kalanduse sotsiaalse mõõtme terviklik analüüs, et poliitikakujundajad saaksid kalavarude majandamisega seotud kaitsemeetmeid kavandades tulemuslikumalt arvesse võtta andmeid tööhõive, soolise jaotuse ja kutseõppe kohta ning selle kohta, milline on inimeste majanduslik sõltuvus kalapüügist.

Kui soovime tagada ELi kalapüügi-, vesiviljelus- ja töötlemissektorile ning rannikukogukondadele elujõulise tuleviku, on võtmetähtsusega järelkasv. See saab tekkida aga ainult juhul, kui sektorit tajutakse atraktiivsena, kui raskeid töötingimusi innovatsiooni teel parandatakse, kui merekeskkonda hoitakse bioloogiliselt mitmekesise, puhtana ja heas seisundis ning kui kalureid ja vesiviljelustootjaid tunnustatakse ühiskonnas nende kutseoskuste ja panuse eest. Kalandust tuleb tutvustada kui atraktiivset elukutsevalikut ning kalureid kui mere hoidjaid. Rõhutada tuleb ka vabas õhus elamise ja töötamise võimalust või uuenduslikke töötamisviise, nagu tootmise ühendamine otsemüügi või turismiga. Samuti on oluline esile tõsta ja rohkem tunnustada naiste olulist rolli ELi mereandide väärtusahela kõikides lülides, alates rikkuse ja tööhõive loomisest ning lõpetades veeressursside säästva kasutamise ja kaitsmisega.

ÜKP pakub vahendeid, mille abil on võimalik suurendada kalapüügi ja vesiviljeluse atraktiivsust elukutsena. Näiteks tagab kalavarude säästev majandamine pikaajalise heas seisundis kalavaru, mis on stabiilse ettevõtluse eeltingimus. Samuti annab ÜKP olulise rolli tootjaorganisatsioonidele, võimaldades neil ja nende liikmetel sihtotstarbelisi meetmeid välja töötada ning tugevdada ettevõtjate positsiooni üldises väärtusahelas. Lisaks tagab majandamisotsustes sotsiaal-majandusliku mõju arvessevõtmine kalapüügist sõltuvatele inimestele rahuldava elatustaseme. ELi eelarve, eriti Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (edaspidi „EMKVF“)[10] ja selle kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia, pakub märkimisväärset rahalist toetust[11] ohutuse ja töötingimuste parandamiseks, oskuste arendamiseks, teadmiste jagamiseks ja sektori üldise vastupanuvõime suurendamiseks.

Sektori atraktiivsuse säilitamisel ja seeläbi Euroopa kalapüügi- ja vesiviljeluskogukondadele eduka tuleviku tagamisel mängivad rolli ka ELi muud poliitikavaldkonnad. Väljaspool ÜKPd järgitakse ELi õigusaktides kõrgeid rahvusvahelisi standardeid kalandussektori ohutuse ja töötingimuste, sealhulgas püügimeeskondade väljaõppe alal,[12] püütakse välja juurida kaasaegset orjandust ning ebaseaduslikku, teatamata ja reguleerimata kalapüüki (edaspidi „ETR-kalapüük“) ning edendatakse sotsiaalseid standardeid kogu maailmas. Need jõupingutused soodustavad rahvusvahelist koostööd[13] ning aitavad luua ülemaailmselt võrdseid tingimusi ja ausat konkurentsi kolmandate riikidega. Samuti edendavad need

[10] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1139, millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond ja muudetakse määrust (EL) 2017/1004.

[11] 10 % kogu EMKVFi jagatud täitmise eraldisest.

[12] Need on vastu võetud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) või Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) raames, näiteks kalalaevade laevapere liikmete väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelise konventsiooni (STCW-F konventsioon) raames.

[13] ELi osalemine on keskse tähtsusega Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioonis (OECD) ning Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ja selle eriorganisatsioonides, sealhulgas ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioonis (FAO), kaugeleulatuvate otsuste tegemise eestvedajana piirkondlikes kalavarude majandamise organisatsioonides ning rahvusvahelisel piirkondlikul tasandil Atlandi ookeani kirdeosas, samuti kahepoolsel tasandil säästva kalapüügi partnerluslepingute ja kolmandate riikidega sõlmitud muude kahe- või kolmepoolsete kokkulepete raames.

vabakaubanduslepingutes eesmärkide kõrget taset kalandus- ja vesiviljelusturgude kestlikuks arenguks.

Kõik osapooled aitavad kaasa kalapüügi ja vesiviljeluse kasumlikkusele ja atraktiivsusele. Sektor peab kasutama ära kõik olemasolevad vahendid, et tuua innovatsiooni, investeerimise, koostöö ja mitmekesistamise kaudu muutusi. Eelkõige oskuste täiustamine esmase ja elukestva õppe kaudu kooskõlas Euroopa oskusteaasta[14] raames seatud eesmärkidega muudab kalurite ja vesiviljelusettevõtjate tegevuse tõhusamaks ja vastupanuvõimelisemaks ning vähendab õnnetusjuhtumite ohtu. Selleks et sektor eriti noorema põlvkonna jaoks atraktiivsemaks muuta, on oluline selle ajakohastamine ja avamine laiemale ühiskonna teenimisele.

Komisjon

- **korraldab ajavahemikus 2023. aasta kevadest 2024. aasta suveni** ELi-ülese **tulevikkuvaatava osalusprojekti „Tulevased kalurid“**, et kavandada kalurite olulist ühiskondlikku rolli lisaks kvaliteetsete mereandide tarnimisele suhteliselt väikese CO_2 jalajäljega. Projekti raames tehakse kvalitatiivsete väliintervjuude teel kindlaks suundumused, võimalused ja ohud, millest sõltub kalandussektori atraktiivsus. Projekti raames tegeletakse eelkõige järgmiste teemadega:
  - tegurid ja suundumused, mis mõjutavad kalandussektori pikaajalist kestlikkust ja kasumlikkust ning kalapüügiga tegelevate kogukondade heaolu (nt kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja saastamise mõju, rohe- ja digipööre, oskused, tööjõu vananemine, turu ja kaubanduse areng);
  - kalurite identiteet ja roll väljaspool nende põhitegevusala, eelkõige merekeskkonna kaitsmises ja taastamises, keskkonnaturismis ja rannikualade kohalikus arengus;
  - kalurite ja muude merega seotud sidusrühmade koostööst ja sünergiast tulenevad ülesanded ja võimalused, eriti järgmistes valdkondades: mereala ruumiline planeerimine, taastuvenergia kasutuselevõtt, mereandide tarneahela korraldus, ringmajandus ja mitmekesistamine kestliku sinise majanduse laiemas kontekstis.

  Projekti tulemused aitavad tulevikus poliitikat kujundada ja kalandussektori äristrateegiat välja töötada;

- kutsub **liikmesriike** üles võtma **alates 2023. aastast** kasutusele **alt üles lähenemisviisi**, mis võimaldab kohalikel kalapüügiga tegelevatel kogukondadel tegeleda sotsiaalsete probleemide ja vajadustega EMKVFi 2021.–2027. aasta programmide raames **kogukonna juhitud kohaliku arengu kaudu**;

- palub **teadusringkondadel**, eriti kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomiteel (STECF), arendada edasi **sotsiaalseid indikaatoreid**, mis võetakse kasutusele sotsiaal-majanduslike aruannete analüüsis. See on edaspidi alus kalavarude majandamis- ja kaitsemeetmete ettepanekutele ning parandab selliste meetmete sotsiaalse ja tööhõivemõju hindamist. Samuti aitab see kindlaks teha, kuidas

[14] Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus Euroopa oskusteaasta 2023 kohta (COM(2022) 526).

kavandada sektori atraktiivsuse suurendamiseks vajalikke ressursse ja investeeringuid;

- **kaalub, kas esitada pärast kalalaevade laevapere liikmete väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelise konventsiooni (STCW-F) läbivaatamist ja vastuvõtmist direktiivi ettepanek, et tagada selle konventsiooni nõuetekohane ülevõtmine** ELi õiguskorda, ja aitab liikmesriikidel kiirendada Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) ja Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) konventsioonide ratifitseerimist.

3. PLANEEDI KAITSMISELE KAASAAITAMINE

ÜKP näol on EL loonud kalavarude majandamise stabiilse õigusraamistiku. Viimase 50 aasta jooksul on selle alusel välja kujundatud mere bioloogiliste ressursside kaitse ja majandamise kõrged standardid ning aidatud kaasa merekeskkonna kaitsmisele.

ÜKP seab selged eesmärgid kalavarude säästvaks majandamiseks. ÜKP kohaselt toetutakse otsuste langetamisel usaldusväärsetele ja rahvusvaheliselt tunnustatud teaduslikele nõuannetele, mitmesuguste andmete kogumisele ja parema modelleerimisvõime tagamisele, mis on abiks kalapüügivõimaluste ettepanekute tegemisel. Laevastiku haldamine tagab püügivõimsuse ja püügivõimaluste pikaajalise tasakaalu. Liikmesriigid ja sidusrühmad on tihedalt kaasatud kalavarude majandamisse ning otsuseid langetatakse piirkondlike kaalutluste ja erijoonte põhjal. Poliitikat toetab tugev kontrolli, inspekteerimise ja jõustamise süsteem, mis hõlmab kontrollimääruse[15] ja ETR-kalapüügi määruse[16] kaudu toimuvat võitlust ETR-kalapüügi vastu, samal ajal kui EMKVF soodustab ja toetab rahaliselt poliitikaeesmärkide saavutamist.

Reformitud ÜKPd on kümme aastat rakendatud ning võime näha praktikas käegakatsutavaid edusamme säästvama kalanduse suunas. Kalurid, kodanikuühiskond ja liikmesriigid on aidanud taastada mitu kriitilises seisundis kalavaru, nagu merluus Baleaari meres ja Atlandi ookeanis ning huntahven, ja peatada kalavarude kahanemise Vahemeres ja Mustas meres. ÜKP keskkonnasäästlikkuse eesmärkide täielikuks saavutamiseks on vaja siiski rohkem edusamme ja kõrgemaid eesmärke.

Mereökosüsteemide ja -ressursside kaitsmine

Kalapüük kahjustab jätkuvalt mereökosüsteeme, eelkõige merepõhja häirimise, tundlike liikide kaaspüügi ja meretoiduvõrkude mõjutamise kaudu. Need mõjud, mida käsitletakse üksikasjalikult mereökosüsteemide tegevuskavas, põimuvad kliimamuutuste ja muude inimtegevusest tulenevate survetegurite mõjuga. Samal ajal ohustab mereökosüsteemide halb

[15] Nõukogu 20. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1224/2009, millega luuakse ühenduse kontrollisüsteem ühise kalanduspoliitika eeskirjade järgimise tagamiseks, muudetakse määrusi (EÜ) nr 847/96, (EÜ) nr 2371/2002, (EÜ) nr 811/2004, (EÜ) nr 768/2005, (EÜ) nr 2115/2005, (EÜ) nr 2166/2005, (EÜ) nr 388/2006, (EÜ) nr 509/2007, (EÜ) nr 676/2007, (EÜ) nr 1098/2007, (EÜ) nr 1300/2008, (EÜ) nr 1342/2008 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EMÜ) nr 2847/93, (EÜ) nr 1627/94 ja (EÜ) nr 1966/2006.

[16] Nõukogu 29. septembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1005/2008, millega luuakse ühenduse süsteem ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi vältimiseks, ärahoidmiseks ja lõpetamiseks ning muudetakse määrusi (EMÜ) nr 2847/93, (EÜ) nr 1936/2001 ja (EÜ) nr 601/2004 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 1093/94 ja (EÜ) nr 1447/1999.

seisund otse ka kalavarude ja vesiviljeluse kestlikkust ning nendega seotud majandustegevusi ning samuti neist sõltuvate kogukondade heaolu.

Ökosüsteemide seisundi muutumine mõjutab kalavarude juurdekasvu lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis ning suurendab lühiajaliste šokkide esinemist, nagu ookeani kuumalained, ookeanide hapestumine, paljunemisprobleemid, mürgised veeõitsengud, parasiidid ja hapnikupuudus. Sellised muutused ja šokid võivad põhjustada kalapopulatsioonide hävimise või sundida neid liikuma põhjapoolsetesse sügavamatesse ja külmematesse vetesse, mis asuvad sageli väljaspool ELi territooriumi. Mereökosüsteeme ning seega ka kalandust ja vesiviljelust kahjustavad plast, mikroplast ja muu reostus, mida põhjustavad inimtegevused merel ja maismaal (nt põllumajandus, kalandus, tööstus, laevandus, reovesi). Nende probleemide koosmõju ulatus on enneolematu. Tuleviku ilmastikutingimustest tulenev ebakindlus ja vajadus täiendavate teadusuuringute järele raskendavad selle mõju täielikku hindamist ja mõistmist, mis teeb olukorra veelgi tõsisemaks.

Nende probleemide tulemuslikuks lahendamiseks on vaja tegeleda kalanduseväliste tegurite survega merekeskkonnale ning rakendada täielikult ja jõuliselt ÜKP, eelkõige tugevdada andmekogumist ja teadusuuringuid, jätkuvalt püüelda tõenduspõhise otsustusprotsessi poole ning tagada järjekindel ja tulemuslik kontroll ja nõuete täitmine. Lisaks tuleb kooskõlas mereökosüsteemide tegevuskavaga seada prioriteediks kõige asjakohasemad meetmed, mis vähendavad kalanduse mõju merekeskkonnale. Erilist tähelepanu vajavad järgmised punktid.

- Maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamine

Maksimaalse jätkusuutliku saagikuse[17] põhimõtte näol on ÜKPs seatud kalavarude majandamisele praktiline, mõõdetav ja teaduspõhine eesmärk. Varude taastamisega maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemele ja üle selle on võimalik vähendada kahjulikku mõju mereökosüsteemidele, suurendada kalalaevastiku kasumlikkust ja vähendada selle CO_2 heidet. EL järgib maksimaalse jätkusuutliku saagikuse põhimõtet ka rahvusvahelistes kokkulepetes, nagu kestliku arengu eesmärgid. Piirkondades, kus seda on rakendatud, on varud taastunud ning püük ja sissetulekud suurenenud, kahjulik mõju merekeskkonnale aga vähenenud. Viimastel aastatel on aina rohkem varusid jätkusuutliku taseme saavutanud, eriti Atlandi ookeani kirdeosas. Vaja on aga täiendavaid jõupingutusi. Vahemeres on olukord endiselt murettekitav ja paraneb liiga aeglaselt, Läänemeres aga on viimaste aastate positiivne suundumus pöördunud, tingituna muude tegurite survest keskkonnale ja mereökosüsteemidele[18]. On äärmiselt oluline jätkata ja kiirendada kalavarude taastamist ja maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemest kõrgemal hoidmist.

- Ökosüsteemipõhise lähenemisviisi tugevdamine paremate teadusuuringute kaudu

Mereökosüsteemide, kalanduse ja vesiviljeluse ees seisvate keskkonnaprobleemide lahendamine algab teadlaste tööst. Tänu teadusele saavad poliitikakujundajad langetada teadlikke otsuseid ning täiel määral rakendada ühte ÜKP kesksetest põhimõtetest– ökosüsteemipõhist lähenemisviisi kalavarude ja vesiviljeluse majandamisele. See tähendab

[17] Maksimaalne jätkusuutlik saagikus on suurim teoreetiline tasakaalustatud saak, mida saab kalavarust püsivalt keskmiselt välja püüda olemasolevate keskmiste keskkonnatingimuste juures ilma taastootmisprotsessi märkimisväärselt mõjutamata (ÜKP määruse artikli 4 lõike 1 punkt 7).

[18] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Säästvam kalapüük ELis: ülevaade olukorrast ja suunad 2023. aastaks“ (COM(2022) 253).

seda, et ühelt poolt võetakse arvesse eri liiki inimtegurite ja majandamissüsteemide mõju loodusvarade kasutamisele ja merekeskkonnale ning teisalt loodusvarade seisundi mõju kalandussektorile.

Selleks et saavutada mereressursside kasutamise pikaajaline kestlikkus, sealhulgas sotsiaal-majanduslik kestlikkus, peavad majandamisotsuste aluseks olevad teaduslikud nõuanded arvestama mereökosüsteemide kogu keerukust[19] ning survetegurite ja leevendusmeetmete kumulatiivset mõju. Seetõttu on vajalik jätkata jõupingutusi teadmiste ja andmete täiendamiseks, et teaduslikes nõuannetes saaks arvesse võtta kogu mereökosüsteemide konteksti. Nende põhjal kaalutakse, kas suurendada mitmeaastaste kvootide raames majandatavate varude arvu.

Parem andmekogumine tugevdab pidevalt poliitika aluseks olevaid tõendeid[20]. Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu (edaspidi „ICES“) on ökosüsteemi aspekte oma teaduslikes nõuannetes juba arvesse võtnud. Näiteks esitab see ökosüsteemi ülevaateid[21] iga ökopiirkonna[22] kohta.

- Tööndusliku ja harrastuskalapüügi tulemuslik kontroll ja nõuete täitmise tagamine

ÜKP kestlikkuseesmärkide saavutamiseks on oluline arvestada igasuguse, nii tööndus- kui ka harrastuspüügi mõju ning tagada liikmesriikidepoolne tulemuslik kontroll ja nõuete täitmine. Kontrollimääruses on selleks sätestatud üksikasjalikud eeskirjad, eelkõige töönduslike kalalaevastike suhtes. Harrastuskalapüügi suhtes on vähem eeskirju kehtestatud.

ÜKP määruses on märgitud, et „[h]arrastuspüügil võib olla kalavarudele suur mõju“, ja rõhutatud, et „liikmesriigid peaksid (...) tagama, et harrastuspüük toimub kooskõlas ühise kalanduspoliitika eesmärkidega“[23]. Harrastuskalapüügi haldamiseks on vaja täielikku ülevaadet selle tegevuse mõjust kalapopulatsioonidele ja ökosüsteemidele. Samuti on selleks vaja arvesse võtta sellise püügi eripära ja muid selle suhtes kohaldatavaid ELi õigusakte.

Endiselt on suur probleem usaldusväärne ja ühetaoline andmekogumine, mistõttu komisjonil on raske hinnata harrastuskalapüügi mõju konkreetsetele kalavarudele ja töötada välja asjakohaseid meetmeid. Komisjon on teinud kontrollimääruse läbivaatamise ettepaneku,[24] mille üle käib praegu arutelu kaasseadusandjatega ning milles sätestatakse üldine nõue jälgida loa- või registreerimissüsteemi kaudu harrastuskalurite arvu, samuti nõue seada sisse kõikide

---

19 Sealhulgas eri liikide ja ökosüsteemiprotsesside ning eri inimtegevustest tulenevate mitmesuguste survetegurite vastastikmõju.

20 „STECF 22-07 - Eval 2021 ARs DCF and data transmission.pdf - Data Collection Framework“ ((STECF-22-07) Hinnang 2021. aasta aruannetele andmete kogumise ja edastamise küsimuste kohta) (pdf). Andmekogumisraamistik, Euroopa Komisjon (europa.eu).

21 https://www.ices.dk/advice/ESD/Pages/Ecosystem-overviews.aspx.

22 ICES kasutab ökopiirkondi ruumiühikutena, et ökosüsteemipõhise lähenemisviisi jaoks tõendeid koondada. ICESi ökopiirkonnad põhinevad biogeograafilistel ja okeanograafilistel tunnustel ning olemasolevatel poliitilistel, sotsiaalsetel, majanduslikel ja majandamisüksustel. Nende väljatöötamiseks toimuvad ICESi nõuandekomitee juhtimisel korduvad konsultatsioonid teadlaste ja sidusrühmade vahel.

23 ÜKP määruse põhjendus 3.

24 Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1224/2009, nõukogu määruseid (EÜ) nr 768/2005, (EÜ) nr 1967/2006 ja (EÜ) nr 1005/2008 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/1139 kalanduskontrolli osas (COM/2018/368 final).

harrastuskalurite saaki hõlmav andmekogumis- või saagi registreerimise süsteem, et parandada kontrolli ja seiret.

- Innovatsioon ja rahastamine

Kalanduses on juba mitmeid teedrajavaid projekte ja lähenemisviise, kus kalurid tegelevad saastamise ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise ning kliimamuutuste mõjuga. Need keskenduvad näiteks selliste innovaatiliste lahenduste katsetamisele ja praktikas kasutamisele nagu biolagunevad võrgud, köied ja püügivahendite detailid ning mereprügi kogumisele[25] või saastamise ennetamisele. ELis on sätestatud ka õigusnormid, mis parandavad püügivahendite ringmajandust toetavat disaini ja seiret,[26] et nende korduskasutamist ergutada ja ringlussevõetavust hõlbustada, ning tehakse nende normide rakendamiseks koostööd standardiorganisatsioonidega.

Sama oluline on töötada välja oluliselt energiatõhusamad ja energianeutraalseks käitamiseks sobivad kalalaevad ning mere bioloogilist mitmekesisust vähem kahjustavad püügivõtted ja üldiselt tagada, et püügitegevuse mõju mereökosüsteemidele on väike ja et need ei suurenda kliimamuutusi. See võimaldab ökosüsteemidel kliimamuutuste mõjuga paremini toime tulla.

- Poliitikavaldkondade sidususe suurendamine

ÜKP rakendamine peab olema tihedamalt seotud ELi keskkonnaalaste õigusaktidega, eelkõige merestrateegia raamdirektiivi[27] ning linnudirektiivi[28] ja elupaikade direktiiviga[29]. Sama kehtib üldisemalt ka eesmärkide ja tulemuste kohta, mis on ette nähtud ELi elurikkuse strateegiaga aastani 2030 ja strateegiaga „Talust taldrikule“.

ELi elurikkuse strateegia sisaldab olulisi kohustusi tulemuslikult kaitsta 30 % ELi merealadest ja rangelt kaitsta kolmandikku sellest alast, et taastada mereökosüsteemid inimeste ja kliima huvides ning rohkem kaitsta tundlikke liike ja elupaiku. ELi elurikkuse strateegias on ühe tulemusena ette nähtud mereökosüsteemide tegevuskava, mis on nende kohustuste täitmise raamistik ning milles esitatakse meetmed selleks, et tugevdada kalanduse ja keskkonnapoliitika sünergiat ja suurendada sellega ÜKP panust ELi keskkonnaeesmärkide saavutamisse. Strateegia „Talust taldrikule“ eesmärk on lisaks tagada kõikide toidusüsteemi

---

25 Näiteks prügipüügi projekt „Fishing for Litter“ (prügipüük), mis on hea näide sellest, kuidas kalurid saavad oma tavapärase püügitegevuse kõrval aidata üldisemalt kaasa merekeskkonna seisundi parandamisele. See parandab nende suutlikkust prügi koguda, sealhulgas tavapäraste püügitoimingute käigus võrkudesse sattunud prügi, ning see sadamasse jõudes ohutult kõrvaldada.

26 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/883, milles käsitletakse sadama vastuvõtuseadmeid laevajäätmete üleandmiseks ja muudetakse direktiivi 2010/65/EL ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/59/EÜ (EMPs kohaldatav tekst), ja komisjoni 31. mai 2021. aasta rakendusotsus (EL) 2021/958, millega kehtestatakse vorm liikmesriikides turule lastud kalapüügivahendeid ning kasutuselt kõrvaldatud kalapüügivahendite kogumist käsitlevate andmete ja teabe esitamiseks ning kvaliteedikontrolliaruande vorm vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/904 artikli 13 lõike 1 punktile d ja artikli 13 lõikele 2.

27 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv).

28 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta.

29 Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta.

osaks olevate sektorite neutraalne või positiivne keskkonnamõju ning selles kutsutakse üles kiirendama üleminekut kala- ja mereandide säästvale tootmisele.

Sidusust on vaja ka ÜKP välismõõtme ja rahvusvahelise keskkonnapoliitika vahel, näiteks piirkondlikes kalavarude majandamise organisatsioonides, piirkondlikes merekonventsioonides ja säästva kalapüügi partnerluslepingutes.

Komisjon

- kutsub **liikmesriike** üles **mereökosüsteemide tegevuskavas** kavandatud meetmeid täielikult ja kiiresti rakendama;

- kutsub **liikmesriike** üles keskenduma 2024. aasta kalapüügivõimalusi käsitlevates aruteludes selle tagamisele, et **kõikides merepiirkondades saavutatakse maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärk**;

- keskendub **2023. ja 2024. aastal** sellele, et **edendada teaduslikke nõuandeid, mis toetavad ökosüsteemipõhist lähenemisviisi** ELi kalavarude majandamisele; selleks peetakse dialoogi **teadusringkondade ja sidusrühmadega**;

- kutsub **liikmesriike** üles tagama **ühekordselt kasutatavate plasttoodete direktiivi** täielik ja kiire rakendamine;

- ergutab **kalureid** täitma oma rolli mere hoidjatena ning jätkuvalt mereprügi kogumises osalema ja püügivahendites biolagunevaid detaile kasutama, saades selleks tuge koolitustest ja olemasolevatest rahastamisallikatest;

- annab 2024. aastaks välja **neli juhenddokumenti**, mis on osa komisjoni teatise **„ELi vesiviljeluse kestlikkuse ja konkurentsivõime suurendamise strateegilised suunised aastateks 2021–2030“**[30] rakendamisest. Need aitavad sektoril edasi liikuda järgmistes valdkondades: i) head haldus- ja õigustavad, ii) juurdepääs ruumile, iii) keskkonnatoime ja iv) kliimamuutuste leevendamine.

Kalapüügivahendite selektiivsuse suurendamine ja lossimiskohustuse rakendamine

Mereressursside kahanemisele aitab kaasa soovimatu püük. Majandusliku stiimulina selektiivsemale kalapüügile ülemineku kiirendamiseks kehtestati ELis 2013. aastal nn lossimiskohustus, mille kohaselt kogu püük, kaasa arvatud soovimatu püük, tuleb lossida. Lossimiskohustus jõustus täielikult 2019. aastal. Selle eesmärk on vähendada tagasiheidet ja see võimaluse korral kaotada. Tagasiheide ei ole mitte ainult tõsine kalavarude raiskamine, vaid kahjustab ka mere bioloogiliste ressursside ja mereökosüsteemide säästvat kasutamist ning kalanduse majanduslikku elujõulisust.

2009. aastal, enne ÜKP 2013. aasta reformi, hinnati, et Euroopa kalanduses heidetakse igal aastal tagasi 1,7 miljonit tonni (kõiki liike), mis moodustas 23 % kogupüügist. Sellel on tõsine

[30] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi vesiviljeluse kestlikkuse ja konkurentsivõime suurendamise strateegilised suunised aastateks 2020–2030“ (COM/2021/0236 final).

kahjulik keskkonnamõju nii sihtliikidele kui ka kaaspüügi liikidele. Teaduslike nõuannete[31] kohaselt on mitmes ELi vetes asuvas põhjalähedase segapüügi piirkonnas soovimatu püügi tase endiselt kõrge (20–30 % Põhjameres, Keldi meres ja Biskaia lahes ning Pürenee poolsaare rannikul). Tagasiheite määr erineb siiski oluliselt olenevalt (siht)liigist ja kalalaevastikust, dokumenteerimata tagasiheide kahjustab aga jätkuvalt andmekogumist.

2020. aastal komisjoni poolt algatatud auditite tulemused[32] näitavad, et auditeeritud liikmesriigid ei ole võtnud vajalikke meetmeid lossimiskohustuse tulemuslikuks kontrolliks ja nõuete täitmise tagamiseks. Traditsioonilised kontrollimeetmed (nagu lossitud kauba arveldusraamatute / logiraamatute kontrollimine merel ja kai ääres / enampakkumisel) ei ole piisavad, sest need annavad ainult väga põgusa ülevaate nõuete täitmisest järelevalve tegemise ajal.

Kalanduskontrollisüsteemi läbivaatamise ettepanekus[33] toetab komisjon ajakohaste kontrollivahendite kasutamist. Komisjon jätkab koos kaasseadusandjatega tööd, et saavutada selle olulise õigusakti suhtes kaugeleulatuv kokkulepe. Kuna kõige tõhusamaid kontrolli- ja täitmise tagamise vahendeid, nagu elektrooniline kaugseiresüsteem ja muud ajakohased kontrollivahendid, ei ole välja töötatud ega kasutusele võetud, on märke laialdasest nõuete rikkumisest ja saagi dokumenteerimata ebaseaduslikust tagasiheitest[34]. See on märkimisväärne risk, sest kui esitatud andmed ei vasta tegelikule saagile, kahjustab see tõsiselt teaduslike nõuannete kvaliteeti.

Komisjon möönab, et lossimiskohustuse rakendamises on struktuurseid raskusi. Hoolimata kõikide sidusrühmade jätkuvatest jõupingutustest ja koostööst olukorra parandamiseks tuleb nimetatud puudujäägid siiski kõrvaldada. Kaalutlused, mille tõttu lossimiskohustus 2013. aastal kehtestati, on endiselt täiel määral asjakohased ja selle põhimõtted, eriti väärtuslike ressursside raiskamise vältimine, on olulisemad kui kunagi varem.

Liikmesriigid ja teadusringkonnad peavad rohkem pingutama, et koguda õigeid andmeid, mis võimaldavad neil analüüsida lossimiskohustuse rakendamise probleeme. Samal ajal tuleb kaluritele rohkem rõhutada tagasiheidet ja soovimatut püüki vältiva poliitika kasulikkust. Lisaks teavad kalurid ise kõige paremini, kus ja millal kalastada, vältides samal ajal soovimatut püüki. Seetõttu on võtmelahendus usaldada selektiivse kalapüügi meetodite kasutamine kaluritele ja väärtustada nende jõupingutusi kalavarude kaitse parandamiseks. Kalurid peaksid tõendama oma pühendumust sellega, et tagavad pardal tehtavate toimingute täieliku läbipaistvuse, annavad oma saagist täpselt aru ja saavutavad selektiivse kalapüügi alal tulemusi.

---

31 STECF PLEN 22-01.

32 Prantsusmaa ja Hispaania kohta vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/inf_21_4681. Iirimaa, Belgia ja Madalmaade kohta vt https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/inf_21_5342.

33 Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1224/2009, nõukogu määruseid (EÜ) nr 768/2005, (EÜ) nr 1967/2006 ja (EÜ) nr 1005/2008 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/1139 kalanduskontrolli osas (COM/2018/368 final).

34 https://www.efca.europa.eu/en/content/compliance-evaluation; https://cinea.ec.europa.eu/publications/synthesis-landing-obligation-measures-and-discard-rates_en; https://cinea.ec.europa.eu/publications/synthesis-landing-obligation-measures-and-discard-rates-mediterranean-and-black-sea_en.

ÜKP eesmärk on muuta püügivahendid selektiivsemaks, et soovimatut püüki ei tekikski. Tänu kalurite ja liikmesriikide jõupingutustele[35] on uuenduslike ja selektiivsemate püügivahendite väljatöötamisel edusamme tehtud. Nüüd, kus lossimiskohustuse täielikust jõustumisest on möödunud juba neli aastat, tuleb siiski palju rohkem teha.

Nagu on ette nähtud mereökosüsteemide tegevuskavas, tuleks uute püügivahendite ja tipptasemel püügivõtete tegelikku praktikas kasutamist ja kasutuselevõttu laiendada. Liikmesriigid peaksid parandama sihtotstarbelise EMKVFi toetuse kasutamist selleks otstarbeks. Lisaks peaksid nad edendama seda, et kalurid kasutaksid laialdasemalt uusi tehnoloogiaid andmete kogumiseks ja kalapüügi optimeerimiseks, et vähendada soovimatut püüki.

Komisjon

- kutsub **liikmesriike, teadusringkondi, nõuandekomisjone ja tootjaorganisatsioone** üles esitama komisjonile **2024. aasta kevadeks** põhiandmed, mis on vajalikud lossimiskohustuse hindamiseks. Komisjon avaldab selle kohta juhendid;

- töötab **2024. aasta sügiseks** pärast lähtestsenaariumi kindlaksmääramist ja piisavalt usaldusväärsete andmete kogumist välja lossimiskohustuse hindamise volitused, et poliitikakujundajad saaksid paremat teavet kehtivate meetmete tulemuslikkuse, tõhususe, sidususe, asjakohasuse ja ELi lisaväärtuse kohta.

4. ÜKP JUHTIMISE PARANDAMINE

ÜKP juhindub hea juhtimistava põhimõttest. Sellest lähtudes võeti 2013. aasta reformi tulemusena kasutusele piirkondlik lähenemisviis, mis võimaldab liikmesriikidel piirkondlikes rühmades koostööd teha ja ühiste soovituste kaudu piirkondlikke kaitsemeetmeid kujundada. Samuti toetab ÜKP sidusrühmade koostööd nõuandekomisjonide kaasamise kaudu. Nõuandekomisjonid esitavad komisjonile, liikmesriikidele ja piirkondlikele rühmadele soovitusi ning edastavad sidusrühmade seisukohad, mis toetavad kaitse- ja majandamismeetmete väljatöötamist.

Esialgu keskendusid piirkondlikud rühmad peamiselt enda asutamisele ja lossimiskohustuse rakendamisele. Töö ÜKP määruse[36] artikli 11 kohaste kaitsemeetmetega, mis on vajalikud liidu keskkonnaalastest õigusaktidest ja tehniliste meetmete määrusest[37] tulenevate kohustuste

[35] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Säästvam kalapüük ELis: ülevaade olukorrast ja suunad 2023. aastaks“ (COM/2022/253 final).

[36] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1380/2013 ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ.

[37] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1241, mis käsitleb kalavarude ja mereökosüsteemide kaitsmist tehniliste meetmete abil ning millega muudetakse nõukogu määrusi (EÜ) nr 1967/2006, (EÜ) nr 1224/2009 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) nr 1380/2013, (EL) 2016/1139, (EL) 2018/973, (EL) 2019/472 ja (EL) 2019/1022 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 894/97, (EÜ) nr 850/98, (EÜ) nr 2549/2000, (EÜ) nr 254/2002, (EÜ) nr 812/2004 ja (EÜ) nr 2187/2005.

täitmiseks, hakkas kiirenema alles 2021. aastast. Eri merepiirkondades on see edenenud väga erinevas tempos.

Nagu on märgitud mereökosüsteemide tegevuskavas, peavad liikmesriigid võtma uuesti kohustuse suurendada piirkondliku töö tõhusust, kiirust ja eesmärkide taset, eriti keskkonnaalaste õigusaktide rakendamisel, mis on ette nähtud ÜKP määruse artikliga 11. Selleks peaksid liikmesriigid lahendama piirkondlikes rühmades töötamiseks vajalike vahendite ebapiisavuse probleemi, suurendama veelgi sidusrühmade kaasatust ja tugevdama teaduslikku baasi. Komisjon hindab mereökosüsteemide tegevuskava rakendamise edusamme 2024. aasta esimesel poolel elurikkuse strateegia vahehinnangus ning kaalub olenevalt oma hinnangust tehtud edusammudele ja kooskõlas enda algatusõigusega edasiste meetmete, sealhulgas seadusandlike meetmete vajalikkust.

Komisjon

- kutsub **liikmesriike** üles mereökosüsteemide tegevuskavaga ette nähtud juhtimismeetmed alates **2023. aastast** täies mahus ellu rakendama;

- kutsub **liikmesriikide piirkondlikke kalandusrühmi** üles alates **2023. aastast** sidusrühmi, eriti nõuandekomisjone paremini piirkondlikesse organisatsioonidesse kaasama, et tagada nii kalandus- kui ka keskkonnaametite kaasatus;

- kutsub **liikmesriike** üles eraldama piirkondlike rühmade tööks alates **2023. aastast** piisavad vahendid.

Hea juhtimistava eeldab ka suuremat läbipaistvust. ÜKP määruse artiklis 17 on selgelt nõutud, et liikmesriigid kasutaksid kalapüügivõimaluste jaotamisel läbipaistvaid ja objektiivseid kriteeriume, sealhulgas selliseid, mis on keskkonnaalast, sotsiaalset või majanduslikku laadi. Sidusrühmadel peab olema selge teave selle kohta, kuidas liikmesriigid riigi tasandil kalapüügivõimalusi jaotavad ja laevastiku püügivõimsust haldavad. Komisjon teeb seetõttu teadusasutuste ja liikmesriikidega koostööd selleks, et kõnealuste kriteeriumide läbipaistvust ja ÜKP määruse nõuetele vastavust täiendavalt hinnata ja tagada ning ergutada kasutama kriteeriume, mille abil on võimalik edendada säästvat kalapüüki ning toetada väikesemahulise ja rannapüügiga tegelevaid kalureid, kes moodustavad ligi 75 % kõikidest ELis registreeritud kalalaevadest ja ligi poole kogu kalandussektori tööhõivest.

Ehkki Euroopa kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu seirekeskus (EUMOFA)[38] tagab juba kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turul läbipaistvust, on rohkem läbipaistvust vaja ka selleks, et aidata tarbijatel teadlikke valikuid teha. Nagu on märgitud strateegias „Talust taldrikule“, on oluline jätkata tööd kestliku toidusüsteemi algatusega, mille komisjon kavatseb esitada 2023. aastal, et tagada ELi-ülene ühtlustatud lähenemisviis kestlikule toidutootmisele.

Kalanduse ja vesiviljeluse heaks juhtimiseks on vajalik ka selge, stabiilne ja õiglane juurdepääs mereruumile, võttes arvesse majandusharude suurenevat konkurentsi selle kasutamise pärast. Mereala ruumilise planeerimise direktiivis[39] on sätestatud raamistik

[38] https://www.eumofa.eu/.

[39] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/89/EL, millega kehtestatakse mereala ruumilise planeerimise raamistik.

mereruumis konfliktide vähendamiseks ja eri merendustegevuste sünergia edendamiseks. Prognoositavuse, läbipaistvuse ja õiguskindluse suurendamise kaudu ergutab direktiiv lisaks ka investeerimist.

Liikmesriigid peaksid kõnealusest direktiivist lähtudes parandama kalavarude majandamise ja mereala ruumilise planeerimise koordineerimist. Mere ulatuslikum kasutamine muudel otstarvetel kui kalandus, näiteks merekaitsealade loomise või taastuvenergia eesmärgil, nõuab ka mereala ruumilise planeerimise suuremat piirkondlikku kooskõlastamist liikmesriigi tasandist kõrgemal.

Komisjon

- **palub kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomiteel (STECF) analüüsida 2023. aastal** kriteeriume, mida liikmesriigid riigi tasandil kalapüügivõimaluste jaotamiseks kasutavad;

- **algatab 2023. aastal liikmesriikide ja sidusrühmade arutelud kalapüügivõimaluste jaotamise käsiraamatu koostamiseks, et parandada läbipaistvust, edendada kogu ELis säästvaid kalapüügitavasid ning toetada väikesemahulise ja rannapüügiga tegelevaid kalureid.**

5. KOHANEMINE MUUTUVATE KALANDUSHUVIDEGA ELI VETEST VÄLJASPOOL

Hiljutised poliitilised ja geopoliitilised muutused, nagu Brexit ja Venemaa jõhker sõda Ukraina vastu, on toonud esile Euroopa muutuva geopoliitilise konteksti mõju ELi kalanduspoliitikale ja selle tiheda seotuse merendusjulgeolekuga. Mõlemad sündmused on põhjustanud muutusi mõningate liikmesriikide kalalaevastike huvides, aga ka teiste rannikuriikide huvides, mõjutades rannikuriikide suhteid püügipiirkondades.

Atlandi ookeani kirdeosas on kalandusalased suhted rannikuriikidega ja rannikuriikide vahel oma dünaamikas oluliselt muutunud. Enne Brexitit haldas EL kümmet lubatud kogupüüki koos Norraga ja kolme kalavaru koos rannikuriikidega. Praegu on kolmandate riikidega jagatud veel 76 lubatud kogupüüki, millest seitse on täielikult Ühendkuningriigi vetes (kuigi ELil on neile püügiõigused). See uus olukord on seadnud ÜKP kesksete eesmärkide ja põhimõtete täitmise ette lisaraskusi. Brexiti järel sai ELi ja Ühendkuningriigi kahepoolsete suhete raamistikuks kaubandus- ja koostööleping. See hõlmab kalandus- ja kaubandusaspekte ning selles on sätestatud raamistik, mille kohaselt konsulteeritakse igal aastal Ühendkuningriigiga ühiste kalavarude püügivõimaluste kindlaksmääramiseks. Valmimas on ka ELi uus kolmepoolne kalandusalane raamleping Norra ja Ühendkuningriigiga. Sellega luuakse uus platvorm kolmepoolseks koostööks Põhjamerel; platvorm hõlmab koostööformaate, töörühmi ja iga-aastaseid konsultatsioone seoses kolme osapoole ühiste kalavarudega. Need olemasolevad raamistikud peaksid aitama välja töötada konkreetsete probleemide lahendamise meetmeid, tunnustades samal ajal osapoolte õiguslikku autonoomiat.

Venemaa jõhker sõjaline agressioon Ukraina vastu on toonud Euroopasse tagasi sõja ning sellega kaasnevad uued ohud ja negatiivsed ülekanduvad mõjud merendusjulgeolekule, mida õõnestavad territoriaalvaidlused, konkurents loodusvarade pärast ja potentsiaalsed ohud meresõiduvabadusele. See loob Euroopa merepiirkondades uusi pingeid. Sellises muutuvas

geopoliitilises kontekstis tugevdab EL koostööd sarnaseid seisukohti jagavate partneritega oma naabruses ja muudel strateegilise tähtsusega merealadel. EL peatas Läänemere-teemalised kahepoolsed konsultatsioonid Venemaaga, samuti piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide ja Musta mere ühise merenduskavaga seotud kontaktid.

Muutuv merendusjulgeoleku olukord Mustal merel põhjustab asjaomaste ELi liikmesriikide kaluritele ja rannikukogukondadele negatiivseid majanduslikke tagajärgi. Julgeolekuohtude tõttu on Ukrainas käiv sõda häirinud kalapüüki, näiteks triivivate ujumiinide tõttu. Samuti on see kaasa toonud bioloogilise mitmekesisuse vähenemise, eelkõige Musta mere vaalaliste suremuse murettekitava suurenemise näol.

Kliimamuutuste, ranniku- ja merealade keskkonnaseisundi halvenemise ja merendusjulgeoleku seost käsitletakse Euroopa Liidu merendusjulgeoleku strateegia ja selle tegevuskava peagi valmivas ajakohastatud versioonis, samuti peatses ühisteatises kliimamuutuste, keskkonnaseisundi halvenemise, julgeoleku ja kaitseküsimuste kohta.

Komisjon

- **ajakohastab 2023. aastal Euroopa Liidu merendusjulgeoleku strateegiat ja selle tegevuskava**;

- esitab **ühisteatise kliimamuutuste, keskkonnaseisundi halvenemise, julgeoleku ja kaitseküsimuste kohta**.

6. KESTLIKU INNOVATSIOONI JA INVESTEERIMISE POTENTSIAALI ÄRAKASUTAMINE ÜKPS

Kalandus- ja vesiviljelussektori kasumlikkus ja atraktiivsus sõltub ka nende innovatsiooni- ja investeerimisvõimest. Kogu väärtusahela ulatuses on selge vajadus kestliku innovatsiooni ja struktuursete investeeringute järele, eriti järgmistes valdkondades: energiatõhususe suurendamine, säästvamatele püügivahenditele üleminek, keskkonna- ja kliimajalajälje vähendamine, ohutuse parandamine ja tööheaolu edendamine. Järgmise põlvkonna kalalaevad ja vesiviljeluskasvandused peavad toimima väiksema mõjuga ja kasutama vähem ressursse.

Uuenduslik tehnoloogia on võtmetähtsusega ka uute ärivõimaluste kujundamisel ja majanduse mitmekesistamisel. Digitehnoloogia saab anda kaluritele ja vesiviljelusettevõtjatele konkurentsieelise, parandades samal ajal andmekogumist, kontrolli ja nõuete täitmise tagamist, jälgitavust ja tarbijate teavitamist ning uue põlvkonna töökohtade loomist. See muudab kalanduse ja vesiviljeluse tõhusamaks, hõlbustab otsemüüki ning edendab läbipaistvat, tõhusat ja kasutajasõbralikku kalanduskontrolli ja -järelevalvet. Näiteks võib tuua elektroonilised kaugseiresüsteemid, nagu videovalve ja andurid, tehisintellekti, automatiseeritud andmeanalüüsi, mootori võimsuse pideva mõõtmise ja registreerimise ning järelevalvet tagavad droonid. Digitehnoloogia võimaldab ka koguda mitmekesisemaid andmeid, et anda sisendit teadusele ja otsustusprotsessidele, lihtsustades protsesse ja vähendades ettevõtjate halduskoormust andmekogumisel. See on võtmetähtsusega selleks, et luua võrdsemad tingimused ja anda pidevalt kvaliteetset teavet kalavarude, tarbijaeelistuste ja keskkonnaseisundi kohta.

Liikmesriigid peaksid tagama, et nende EMKVFi programmid annaksid oodatud panuse kalanduse ja vesiviljeluse väärtusahela innovatsiooni, digitaliseerimisse ja energiasüsteemi

ümberkujundamisse, täiendades programmi „Euroopa horisont“ ja selle missiooni „Meie ookeanide ja veekogude taastamine 2030. aastaks“. Näiteks hakkab maailmamere digiteisik koondama andmeid, mudeleid ja muid digitehnoloogialahendusi, andes kalavarude majandamise seisukohalt olulist teadmispõhist sisendit. Komisjon kutsub liikmesriike selle digitaalse teadmussüsteemi arendamisele kaasa aitama, tehes selleks eelkõige oma seireandmed ja hindamisvahendid maailmamere digiteisiku kaudu kättesaadavaks, ning ergutab neid kasutama missiooniprojekte ja muid tegevusi oma mereseiresuutlikkuse parandamiseks.

Vaja on uusi tehnoloogiaid ja meetodeid rohkem katsetada, neid laiendada, neile turgu luua ja need investoritele taskukohaseks muuta. Sidusrühmad peaksid suurendama innovatsiooniprojektide alast koostööd, jagades parimaid tavasid ja arendades koos uut tehnoloogiat. Nad peaksid ära kasutama olemasolevaid koostööprotsesse ja -kanaleid. Näiteks nutika spetsialiseerumise strateegiad on piirkondlikul tasandil tõhusad innovatsiooni soodustavad vahendid, mille abil on võimalik edendada kalanduse ja vesiviljeluse väärtusahela konkurentsivõimet ja toetada nende tehnoloogilist arengut. Komisjon jätkab selle protsessi toetamist nutika spetsialiseerumise strateegiate platvormi kaudu, et saavutada kestlik sinine majandus[40]. Komisjon on käivitanud ka ELi sinise majanduse seirekeskuse, et pakkuda peaaegu reaalajas teavet ja keskseid sotsiaal-majanduslikke näitajaid ELi sinise majanduse kohta[41]. On väga oluline, et liikmesriigid ja sidusrühmad kasutaksid olemasolevaid rahastamisallikaid, et avastada uusi äri-, investeerimis- ja oskusteabe saamise võimalusi ning saada kasu ELi teadusrajatistest.

Komisjon loob selle protsessi ergutamiseks ja toetamiseks kalanduse kestliku innovatsiooni aastaauhinna. See tõstab esile sektori parimaid tavasid ja hõlbustab nende levikut. Selleks kutsub komisjon nõuandekomisjone tegema auhindamiskriteeriumide ja sõltumatu žürii moodustamise kriteeriumide ettepanekuid.

Innovatsioon peaks viima investeeringuteni ja looma kasumi teenimise väljavaateid. Nagu on rõhutatud teatises energiasüsteemi ümberkujundamise algatuse kohta, on vaja vähendada kalandus- ja vesiviljelussektori osakaalu kliimamuutustes ja vähendada selle kulukat sõltuvust fossiilkütustest. 2022. aasta tohutu energiahindade tõusu tõttu on majanduslik kestlikkus suuremas osas sektorist endiselt ohus. Seetõttu peaks väärtusahela energiasüsteemi ümberkujundamise kiirendamisel keskenduma tegevuse energiakulu vähendamisele, aidates ühtlasi saavutada Euroopa rohelise kokkuleppe kliimaneutraalsuse, saastamise vähendamise ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärke. Olemasoleva tehnoloogia (nt elektrienergia, hübriidlahendused, tuule- ja päikeseenergia) kasutuselevõtt peab kiirenema ning hoogustada tuleb kujunemisjärgus tehnoloogia (nt vesinikuenergeetika) alast uurimistööd ja sellise tehnoloogia katsetamist.

Üldisemalt on vaja lisainvesteeringuid disainilahendustesse, tehnoloogiasse ja kõrgtehnoloogilistesse lahendustesse, et muuta laevad tulevikus energiatõhusamaks ning selektiivsemat, optimaalsemat ja täpsemat kalapüüki võimaldavaks. Sama kehtib tuleviku vesiviljeluskasvanduste kohta, mis peaksid suurendama karpide ja vetikate tootmist, vähendades sellega vesiviljeluse keskkonna- ja kliimajalajälge. ELi rahastus saab sellistele investeeringutele kaasa aidata. Nende eesmärkide poole liikumiseks esitatakse

[40] https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/.
[41] https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/index_en.

energiasüsteemide ümberkujundamise algatuses tugiraamistik, milles tehakse kindlaks ja kõrvaldatakse tõkked ning luuakse selle valdkonna jaoks pikaajalised koostööstruktuurid.

Lisaks uuenduslikule tehnoloogiale tuleks edendada häid tavasid, mis vähendavad kalanduse ja vesiviljeluse kliima- ja keskkonnajalajälge. ELi vesiviljeluse strateegiliste suuniste[42] rakendamise raames koostab komisjon juhenddokumendi keskkonnatoime kohta. See hõlmab näiteks kestlike valguallikate kasutamist söödana, sööda tõhusust, energiatõhusust ja taastuvate loodusvarade kasutamist, samuti vähetroofset vesiviljelustootmist, nagu limuste ja vetikate kasvatamine ning integreeritud multitroofsed vesiviljelussüsteemid[43].

Et kalalaevastikus võetaks kasutusele rohkem uusi tehnoloogiaid, millest mõned on traditsioonilistest lahendustest raskemad ja võtavad rohkem ruumi, tuleb arvestada ka laeva mahtu,[44] mis on samuti ohutuse ja töötingimuste parandamise seisukohalt oluline parameeter. ÜKP määrusega on lubatud erainvesteeringud uutesse, kestlikesse ja ohututesse laevadesse, tingimusel et laevastiku üldine püügivõimsus ei suurene. Liikmesriigid võivad jaotada oma püügivõimsust paindlikult ÜKP määruses kehtestatud ülempiiri ulatuses ning vastavalt laevastiku koosseisu arvamise / koosseisust väljaarvamise korrale (st laevastikku lisanduv püügivõimsus tuleb kompenseerida püügivõimsuse samaväärse vähendamise teel). Laevastiku koosseisu arvamise / koosseisust väljaarvamise korra 2019. aasta hindamisel[45] toodi esile, et mitme liikmesriigi laevastike tegeliku võimsuse ja nende püügivõimsuse ülempiiri vahel on varu. Nad saavad eraldada ja peaksid eraldama selle varu vajaduse korral laevastiku ajakohastamise jaoks. Kõnealuse korra kohaselt peaks püügivõimsuse ümberjaotamisega alati kaasnema püügivõimsuse, sealhulgas mootori võimsuse usaldusväärne seire[46].

Komisjon

- kutsub **liikmesriike alates 2023. aastast** suurendama koostöös sektoriga püügivõimsuse haldamise läbipaistvust ja paindlikkust ning hõlbustama püügivõimsuse võimalikku ümberjaotamist sinna, kus seda on vaja laeva tehtavaks struktuurseks investeeringuks, sealhulgas ELi ja liikmesriigi rahalisel toetusel, juhul kui investeering on rahastamiskõlblik;

- ergutab **energiasüsteemi ümberkujundamise partnerlust** (mis luuakse energiasüsteemi ümberkujundamise algatusega), **nõuandekomisjone ja sotsiaalpartnereid** esitama **2024. aastaks** konkreetsed, praktilised ja kestlikud ettepanekud laevade ajakohastamiseks, et parandada laevadel ohutust, energiatõhusust ja töötingimusi;

- kutsub **nõuandekomisjone** osalema 2023. aastal kalanduse kestliku innovatsiooni aastaauhinna loomises, et see **2024. aastal** esimest korda välja anda;

---

42 Vt allmärkus 30.

43 COM(2022) 592 final ja COM(2021) 236 final.

44 Maht (väljendatuna kogumahutavusena) on koos võimsusega (väljendatuna kilovattides) üks püügivõimsuse kindlaksmääramise parameetritest.

45 SWD(2019) 312 final.

46 Euroopa Komisjon, merendus- ja kalandusasjade peadirektoraat, „Study on engine power verification by Member States: final report“ (Uuring mootorivõimsuse kontrollimise kohta liikmesriikides. Lõpparuanne), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2019, https://data.europa.eu/doi/10.2771/945320.

- kutsub liikmesriike üles toetama vesiviljeluses innovatsiooni ja edendama häid tavasid, samuti vähetroofset vesiviljelustootmist, nagu limuste ja vetikate kasvatamine ning integreeritud multitroofsed vesiviljelussüsteemid.

7. ÜKP – KÜMME AASTAT KÄEGAKATSUTAVAID TULEMUSI

ÜKP 2013. aasta reform oli läbimurre. Laiendades seadusandlikku tavamenetlust kalandusele, leppisid kaasseadusandjad kokku uue õigusraamistiku, mis koondas esimest korda ELi kalanduspoliitika sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnamõõdet. See võimaldas suuremat omanditunnet, sealhulgas piirkondlikul tasandil, ning asjaomase kalandussektori ja muude sidusrühmade paremat koostööd.

Kümme aastat hiljem näeme praktikas käegakatsutavaid edusamme säästvama kalanduse suunas. Kalurid, kodanikuühiskond, liikmesriigid ja EL on aidanud taastada ELi kriitilises seisundis kalavarusid ja muuta kalalaevastikud kasumlikuks. 2009. aastal oli ELis ainult viis kalavaru, mille püük oli kestlikul tasemel, 2022. aastal on neid aga üle 60 ja paranemine jätkub. Kõrgete kestlikkuseesmärkidega mitmeaastaste majandamiskavade põhjal tehakse nüüd igal aastal sidusaid otsuseid püügivõimaluste kohta. Kalurid jätkavad jõupingutusi oma tegevuse selektiivsemaks muutmiseks, et vähendada selle mõju merekeskkonnale[47].

Need keskkonnasäästlikkuse vallas tehtud edusammud koos stabiilsest õigusraamistikust tuleneva suurema prognoositavusega on alates 2013. aastast majanduslikke näitajaid parandanud[48]. On veenvaid tõendeid,[49] et ÜKP on toonud kaasa ka tõhusad ja hästi korraldatud mereanniturud, mis aitavad tarneahelat ja seega ka toiduvarusid läbipaistvamaks ja stabiilsemaks muuta.

EL on tänu oma tugeva kalavarude majandamise raamistiku eeskujule ka säästva kalanduse eestvedaja kogu maailmas. Näiteks kehtestati tänu ELi jõupingutustele Vahemerel ja Mustal merel uus kõrgete eesmärkidega juhtimisraamistik.

EL on edendanud ka piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide projekti ning need on tänu oma kalavarude majandamise ja kontrolli süsteemidele märkimisväärselt kestlikkust parandanud. 2021. aastal kehtestasid piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid oma vastutusalas olevate kalavarude majandamiseks 55 kaitsemeedet, millest 54 olid kooskõlas teaduslike nõuannetega. EL on toetanud ka ILO tööd sotsiaalsete

[47] Näiteks võib tuua Läänemerel kasutusele võetud uued lestaliste püügi vahendid, Mustal merel hariliku kammelja püügiks kasutusele võetud uued võrgud, et vähendada tundlike liikide kaaspüüki, ja uued süvameregarneeli põhjapüügivahendid, mis vähendasid Vahemerel mõju merepõhjale ja kütusekulu. Vahemerel pakub Hispaania Columbretese merekaitseala ja Aadria mere Jabuka/Pomo süviku kalapüügipiirangutega piirkonna kogemus näidet ka selle kohta, kuidas kõik asjaosalised majandamismeetmete väljatöötamisse ja rakendamisse kaasata. Sellest kasvas välja GFCMis tehtud oluline töö kümne kalapüügipiirangutega ala loomiseks Vahemeres.

[48] Euroopa Komisjon, Teadusuuringute Ühiskeskus, kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomitee, „The 2022 annual economic report on the EU fishing fleet (STECF-22-06)“ (2022. aasta majandusaruanne ELi kalalaevastiku kohta (STECF-22-06)), toim. Virtanen, J., Guillen, J., Prellezo, R., Sabatella, E., Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2022.

[49] Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Põllumajandustoodete ühise turukorralduse määruse rakendamine“ (COM(2023) 101).

aspektidega mitmes piirkondlikus kalavarude majandamise organisatsioonis[50], Vahemerel ja Mustal merel edendatakse GFCMi 2030. aasta strateegia raames inimväärse töö põhimõtet, sealhulgas õiglaste ja ohutute töötingimuste ning sotsiaalkaitse kättesaadavuse kaudu.

Lisaks mängis ELi osalemine otsustavat rolli selles, et harilik tuun suudeti hävimisohust uuesti kestlikule tasemele tuua. 87 % kogu maailma tööndusliku tuunisaagist pärineb nüüd heal arvukustasemel varudest. Piirkondlike kalavarude majandamise organisatsioonide vastutusalas olevast 20st tuuni- ja tuunilaadsete liikide varust, mida püüab ELi laevastik, on 17 kestlikult majandatud.

EL on mänginud keskset rolli ka otsustavates edusammudes, mida on teinud rahvusvaheline konverents, mis käsitleb mere elurikkust väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel. EL juhib 50 riigi kõrgeid sihte seadvat koalitsiooni ning teeb kõik vajalikud jõupingutused, et 2023. aastal kiiresti kaugeleulatuva kokkuleppeni jõuda. Samuti aitas EL sõlmida 2018. aastal Põhja-Jäämere keskosas reguleerimata avamerekalapüügi vältimist käsitleva kokkuleppe ja 2022. aastal teatavate kalandustoetuste keelustamist käsitleva Maailma Kaubandusorganisatsiooni lepingu. EL juhib ka jõupingutusi Lõuna-Jäämerel uute ulatuslike merekaitsealade loomiseks. ELi rahvusvaheline juhtroll on aidanud tagada edusamme ka ETR-kalapüügi vastases võitluses, milles EL on näidanud parimaid tulemusi. Lisaks toovad kolmandate riikidega sõlmitud säästva kalapüügi partnerluslepingud vastastikust kasu nii ELile kui ka partnerriikidele ja nende elanikkonnale. Uuemad säästva kalapüügi partnerluslepingud sisaldavad ka inimõigusi käsitlevaid punkte ja hõlmavad rohkem kohaliku elanikkonna vajadusi.

Vesiviljeluses võeti ÜKP 2013. aasta reformi tulemusena kasutusele uued vahendid kestliku vesiviljeluse edendamiseks. Koos ELi rahastusega on need võimaldanud selle olulise sektori kestlikkust ja konkurentsivõimet suurendada. 2021. aastal võttis komisjon vastu uued strateegilised suunised[51] ning liikmesriigid ajakohastasid vajaduse korral nende põhjal oma vesiviljelusstrateegiaid.

2013. aasta ÜKP määrus tagab kalandussektorile vajaliku stabiilsuse. Selle nurgakivid on endiselt keskkonnasäästlikkus ning sotsiaalne ja majanduslik kestlikkus, tulemuslik piirkondlik koostöö ja teaduspõhine otsuste langetamine. Need on olulisemad kui kunagi varem, et kindlustada kohalik toidutootmine ning vähendada keskkonnamõju ja kasvuhoonegaaside heidet. Nende kesksete eesmärkide saavutamise alus on endiselt kalavarude taastamine maksimaalset jätkusuutlikku saagikust ületavale tasemele.

ÜKP täieliku rakendamise ees on siiski endiselt mõningaid raskusi. Kalapüügi ja vesiviljeluse keskkonna- ja kliimamõju vähendamiseks on vajalikud kiiremad ning struktuursemad muutused. Need on vajalikud selleks, et taastada merekeskkonna hea seisund ja tagada toiduga kindlustatus, aga ka selleks, et aidata sektoril vastupidavamaks saada, energiatõhusust suurendada ja kiiresti kliimaneutraalsusele kaasa aidata. See aitab kokku hoida kulutusi kütusele ja taastuvenergia toel edu saavutada.

Käesolevas teatises osutatakse mitmele ÜKP konkreetsele aspektile, kus rakendamist tuleb tugevdada ja/või on vajalikud täiendavad hindamised ja kaalutlused, tagamaks, et sektor,

[50] Näiteks Rahvusvaheline Atlandi Tuunikala Kaitse Komisjon (ICCAT), Vaikse ookeani lääne- ja keskosa kalanduskomisjon (WCPFC) ja India Ookeani Tuunikomisjon (IOTC).

[51] Vt allmärkus 30.

ühiskond laiemalt ja loodus saaksid selle poliitika tohutust potentsiaalist täiel määral kasu. Mõnda neist aspektidest käsitletakse üksikasjalikumalt ka mereökosüsteemide tegevuskavas ja energiasüsteemi ümberkujundamise algatuses.

Need on eelkõige järgmised:

- lossimiskohustus ning selle kulu ja kasu ühiskonnale ja kaluritele;
- kaasaaitamine keskkonnaalaste õigusaktide rakendamisele ja sellega seotud juhtimissüsteemile;
- teadmusbaasi parandamine ja ökosüsteemipõhise lähenemisviisi tugevdamine, võttes arvesse nii sotsiaal-majanduslikke kui ka keskkonnaeesmärke;
- elukutse tulevik ja järelkasv;
- ELi teadus- ja rahastamisvõimaluste kasutamine;
- kvootide jaotamine riikide tasandil ja selle protsessi läbipaistvus;
- laevastiku püügivõimsuse raamistik ja selle olulisus laevadesse struktuursete investeeringute tegemise jaoks, sealhulgas sektori energiasüsteemi ümberkujundamise toetamiseks;
- sotsiaalsete indikaatorite väljatöötamise parandamine, et suurendada nende sotsiaal-majanduslike aruannete usaldusväärsust, mida kasutatakse kalavarude majandamis- ja kaitsemeetmete ettevalmistamisel.

8. KALANDUSE JA OOKEANIDE PAKT, MIS SILLUTAB TEED TULEVIKKU

Tuginedes edusammudele, mis on saavutatud alates ÜKP viimasest reformimisest 2013. aastal, võimaldab ja toetab tulevane ÜKP järgmist: i) kalanduse ja vesiviljeluse sünergia loodusega; ii) kalalaevad ja vesiviljeluskasvandused, mille toimimine avaldab vähem mõju ja nõuab vähem ressursse; iii) mereandide panus toiduga kindlustatuse säilitamisse ning ELi toidusüsteemide vastupidavuse ja kestlikkuse tugevdamisse ning iv) kalurid ja vesiviljelusettevõtjad, kellele nende elukutse pakub rahuldust, tunnustust ja majanduslikku heaolu.

Tulevikukindel ÜKP peab vastama kalurite ja vesiviljelusettevõtjate vajadustele; neid tuleb ergutada olema innovaatilised ja kasutama uusimat tehnoloogiat ning pakkuda neile selles toetust. Innovatsioon muudab kalapüügi ja kasvandused tulemuslikumaks ja kasumlikumaks, tagades vähese CO_2 heitega toidu ning aidates kaasa ookeani ja vete heale seisundile ja toidusüsteemi kestlikkusele. Mereökosüsteemide parem kaitsmine aitab ka toime tulla kliimamuutuste möödapääsmatu mõjuga, nagu mere kuumalained, troofiliste tingimuste muutumine ja hapestumine.

Tuleviku laevad ja kalakasvandused tagavad selle, et kalandus- ja vesiviljelussektor ei sõltu enam fossiilkütustest ja muutuvad palju energiatõhusamaks. Laevadel võetakse kasutusele taastuvenergia ja -kütused ning puhas ja energianeutraalne jõuallikas, leevendades nii kliimamuutusi ja vähendades merel tekkivat saastet. Laevad on ka selektiivsemad ja muudavad kalapüügi tänu uusimale täppiskalapüügi tehnoloogiale tõhusamaks. Samuti toetab ÜKP tulevasi kalureid, kes kasutavad säästvamaid püügivahendeid ning reageerivad kiiremini kliimamuutustele, bioloogilise mitmekesisuse vähenemisele ja meres toimuvatele muutustele, olles võimelised ajutiselt ümber lülituma sinise majanduse muudele tegevusaladele ja

avalikele teenustele, et vähendada survet kalavarudele. Tuleviku kalandus on uuenduslik ja ohutu ning pakub mere hoidmise väärtuslikku teenust.

Esimene samm on tagada kehtivate õigusnormide nõuetekohane rakendamine, et olemas oleksid kõik andmed, teadmised ja sisendid, millest lähtuda aruteludes kõikide asjaomaste sidusrühmadega. Nagu on üksikasjalikult kirjeldatud käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokumendis, tihendavad sidusrühmad ÜKP eesmärkide saavutamiseks koostööd, rajades teed oluliseks koostööks järgnevatel aastatel.

Käesoleva teatise ettevalmistamiseks korraldatud ulatuslik konsulteerimine sidusrühmadega näitas väga selgelt, et kalandus ja vesiviljelus saavad nii kestlikkuse kui ka kasumlikkuse valdkonnas häid tulemusi anda ainult siis, kui neid hallatakse kõikide tasandite ametiasutuste, teadusringkondade, kalurite ja vesiviljelusettevõtjate ja nende organisatsioonide ning kodanikuühiskonna vahelise koostöö ja usalduse vaimus.

Eespool toodut arvesse võttes kutsub komisjon liikmesriike, kalanduse sidusrühmi ja teadusringkondi üles sõlmima koos komisjoniga kalanduse ja ookeanide pakti, kinnitades üle oma ühiselt võetud kohustuse praegune poliitika täiel määral ellu viia ning osaledes ÜKP teatavate aspektide arutamises ja hindamises. See aitab seejärel kalandusjuhtidel ja sidusrühmadel arutleda, kuidas poliitika nii sotsiaalse kui ka keskkonnaalase vastupanuvõime seisukohalt tulevikukindlaks muuta.

Pakti keskmes on järgmised põhimõtted:

- **olemasolevate eeskirjade täielik järgimine**, et tagada kestlikul tasemel kalandus ning oluliselt vähendada kahjulikku mõju mereökosüsteemidele;
- **läbipaistvam** juhtimine ja otsuste tegemine, tagamaks, et kõik asjaomased sidusrühmad on protsessi kaasatud ning et neil on olemas täielik teave eeskirjade kohta;
- **parem juhtimine** teiste poliitikavaldkondadega tihedama seotuse kaudu, et kujuneks välja terviklikum lähenemisviis, mis võtab arvesse ka muid survetegureid merekeskkonnale, ning samuti ELi suurema koostöö kaudu kolmandate riikidega, et tagada võrdsed tingimused;
- **kalurite tunnistamine n-ö mere hoidjateks** ja raamistiku loomine selleks, et toetada sektori sotsiaal-majanduslikku vastupanuvõimet, keskkonnasäästlikkust ja järelkasvu;
- **tulevikku vaatav lähenemisviis, mille tagavad ulatuslikum uurimistegevus ja innovatsioon** ning mis võimaldab sektoril kaasa aidata kliimaneutraalsuse saavutamisele (sealhulgas tänu tuleviku laevadele ning säästvamatele püügivahenditele ja -võtetele); täppiskalapüügi arengu soodustamine; tuleviku kalurikutse kujundamine ja tulevaseks poliitikakujundamiseks vajalike andmete kogumine.

Praegune ühine kalanduspoliitika koos käesolevast teatisest, mereökosüsteemide tegevuskavast ja energiasüsteemi ümberkujundamise algatusest tulenevate meetmetega võimaldavad tulevikus rohkem kaasatust ja investeeringuid. Kalanduse ja ookeanide pakt on kutse koostööle, et teha lühiajalises perspektiivis ÜKP rakendamises vajalikud parandused ning avada kõikide kalanduse sidusrühmade vahel uus arutelude etapp. See on kutse poliitikat vajalikes aspektides kohandada, et aidata meil toime tulla uute raskuste ja uue tegelikkusega ning kujundada ühine arusaam sellest, kuhu me jõuda tahame. Kui kõik sidusrühmad jõud

koondavad ja oma panuse annavad, aitab ÜKP optimeerida juhtimist ning reageerida ühiselt ja edukalt kalanduse, vesiviljeluse, mereökosüsteemide ja rannikukogukondade ees seisvatele üha suurenevatele probleemidele.